

U 16/2026 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 10 päivänä joulukuuta 2025 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001, sähkömarkkinadirektiivin (EU) 2019/944 ja kaasumarkkinadirektiivin (EU) 2024/1788 muuttamisesta niiltä osin, kun kyse on lupamenettelyiden nopeuttamisesta sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 26.2.2026

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

Lainsäädäntöjohtaja Johanna Korpi

**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI
UUSIUTUVAN ENERGIAN TUOTANNON JA
ENERGIAINFRASTRUKTUURIHANKKEIDEN LUPAMENETTELYIDEN
NOPEUTTAMISESTA****1 Tausta**

Komissio julkisti 10.12.2025 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 (jäljempänä *uusiutuvan energian direktiivi*), sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 (jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*) ja uusiutuvan kaasun, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä, direktiivin (EU) 2023/1791 muuttamisesta ja direktiivin 2009/73/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1788 (jäljempänä *kaasumarkkinadirektiivi*) muuttamisesta siltä osin, kun kyse on uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyiden nopeuttamisesta (COM(2025) 1007 final).

Ehdotus on osa samana päivänä julkaistua eurooppalaista verkkopakettia.

2 Ehdotuksen tavoite

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian tuotannon ja energiainfrastruktuurihankkeiden lupamenettelyitä hankkeiden nopeamman toteuttamisen helpottamiseksi.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö**3.1 Uusiutuvan energian direktiiviä koskevat ehdotukset**

Komission ehdotuksella muutettaisiin uusiutuvan energian direktiiviä seuraavasti:

Määritelmät (2 artikla)

Direktiiviin lisättäisiin määritelmät erilliselle energiavarastolle, latausasemalle, hybridisaatiolle, hybridilaitokselle sekä verkkoliittymän lupamenettelylle.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet (15c artikla)

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät saisi nimetä laajoja alueita, joilla uusiutuvan energian hankkeiden toteuttaminen ei olisi lähtökohtaisesti mahdollista ympäristösyistä, mukaan lukien maisemansuojelu.

Yleisön osallistuminen (15d artikla)

Jäsenvaltioiden tulisi ottaa käyttöön keinoja, joilla osa kapasiteetistaan yli 10 megawatin uusiutuvan energian hankkeiden hyödyistä siirrettäisiin suoraan tai epäsuorasti hankkeiden lähialueen asukkaille ja yhteisöille. Jäsenvaltioiden tulisi nimetä ja rahoittaa riippumaton välittäjä edistämään vuoropuhelua hankesuunnittelijan ja yleisön välillä kapasiteetistaan yli 10 megawatin uusiutuvan energian hankkeissa. Jäsenvaltio voisi asettaa hankesuunnittelijoille maksun välittäjän toiminnan rahoittamiseksi.

Lupamenettelyn organisointi ja pääperiaatteet (16 artikla)

Jäsenvaltioiden olisi perustettava kansallisella tasolla lupamenettelyille yksi digitaalinen portaali, joka kattaa kaikki lupamenettelyjen vaiheet uusiutuvaa energiaa, energian varastointia ja verkkohankkeita varten. Hankkeeseen ryhtyvän tulisi toimittaa hakemuksensa portaalin kautta sähköisesti. Hankkeen lupamenettelyjä määrääkoineen seurattaisiin portaalin tietojen avulla ja niiden tulisi olla julkisesti saatavilla. Portaaliin julkaistaisiin tietoja uusiutuvan energian hankkeiden lupahakemusten käsittelyajoista. Lupamenettelyjä koskevan portaalin kautta olisi pääsy niihin ympäristötietoihin, geologisiin tietoihin ja päätöksiin, jotka olisivat saatavilla ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 final 10(3) artiklan mukaisessa verkkoportaaliin.

Lupamenettely uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella (16b artikla)

Artiklasta poistettaisiin kohta, jonka mukaan uusiutuvan energian hankkeissa lintu- ja luontodirektiivien suojelemien lajien häirintää ja tappamista ei pidettäisi tahallisenä, kun tarvittavat lieventämistoimenpiteet on toteutettu. Lauseen poistaminen liittyy samaan aikaan vireillä olevaan komission ehdotukseen ympäristöarviointien nopeuttamisesta (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta (COM(2025) 984 final), johon esitetään samansisältöistä säännöstä. Asetusehdotuksen 8 artiklan mukaan lintudirektiivin nojalla suojeltujen lintujen tai luontodirektiivin nojalla suojeltujen muiden lajien satunnaista tappamista tai häiritsemistä ei pidettäisi tahallisenä lintudirektiivin 5 artiklan ja luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan tarkoittamassa merkityksessä suunnitelmien ja hankkeiden toteuttamisen, käytön ja käytöstä poistamisen yhteydessä, jos suunnitelmassa tai hankkeessa olisi toteutettu lieventävät toimenpiteet tappamisen ja häiritsemisen estämiseksi. Näin ollen kyseinen kohta olisi tarpeeton uusutuvan energian direktiivin 16 b artiklassa.

Nopean kehittämisen alueiden ulkopuolella toteutettavien uusiutuvan energian hankkeiden lupahakemukset katsottaisiin hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty uusiutuvan energian direktiivissä säädetyissä aikarajoissa. Tämä hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä päätöksiä, verkkoliityntää koskevia päätöksiä eikä tilannetta, jossa kansallisessa oikeusjärjestelmässä ei ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta.

Uusiutuvan energian hankkeiden päivittämistä koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen (16c artikla)

Jäsenvaltioiden olisi artiklan mukaan varmistettava, etteivät muutokset maan tilassa (status of the land), jolla uusiutuvan energian tuotantolaitos sijaitsee, estä laitoksen päivittämistä.

Tuulivoimalaitosten kapasiteetin nosto vapautettaisiin tietyissä tilanteissa uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavien hankkeiden YVA-menettelyn tarpeen määrittelystä (seulonta), tai YVA-menettelystä.

Aurinkoenergialaitteiden asentamista koskeva lupamenettely (16d artikla)

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät saisi edellyttää mitään hallinnollisia lupia, mukaan lukien ympäristöön liittyviä lupia, lukuun ottamatta verkkoon liittämistä koskevia lupia, sellaisten aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamiseksi, joiden kokonaisteho on enintään 100 kW. Kohtaa ei kuitenkaan saisi soveltaa Natura 2000 -alueilla eikä muilla kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvilla alueilla, eikä kulttuuriperintöä tai historiallista perintöä suojelevilla alueilla.

Yli 100 kW:n aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen asentamiseen olemassa oleviin tai tuleviin keinotekoisiiin rakenteisiin, keinotekoisia vedenpintoja lukuun ottamatta, soveltuisi kolmen kuukauden määräaika lupamenettelylle. Määräaika ja kyseisiä hankkeita koskeva vapautus YVA-menettelystä on jo nykyisessä RED III (uusiutuvan energian) -direktiivissä, mutta kyseisille hankkeille ei nykyisellään ole määritetty kokonaistehorajaa.

Jäsenvaltioiden tulisi poistaa esteet, jotka liittyvät pienten pistokkeella kytkettävien enintään 800 watin tehoisten aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen rakennuksiin.

Erittäin tärkeä yleinen etu (16f artikla)

Ehdotuksessa laajennettaisiin hankekategorioita, joiden osalta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kunnes ilmastoneutraalisuus saavutetaan, lupamenettelyissä oletetaan hankkeiden olevan erittäin tärkeitä yleisen edun kannalta. Voimassa olevan säädöksen mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen, asiaankuuluvan verkon ja energiavaraston suunnittelun, rakentamisen ja käytön sekä uusiutuvan energian tuotantolaitoksen ja energiavaraston verkkoon liittämisen katsotaan olevan hankkeita, jotka ovat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Ehdotus laajentaisi oletuksen koskemaan myös koko siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria.

Lisäksi artiklaa muutettaisiin niin, että jäsenvaltioiden mahdollisuus rajoittaa artiklan soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita poistettaisiin.

Vaihtoehtoisten tai tyydyttävien ratkaisujen puuttuminen ja korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti (uusi 16g artikla)

Uudessa artiklassa täsmennettäisiin vaihtoehtoisten tyydyttävien ratkaisujen arviointia luonto- ja lintudirektiivin sekä vesipuitedirektiivin poikkeusmenettelyissä sekä Natura-verkoston yhtenäisyydelle aiheutuvien heikennysten korvaamisen vaatimuksia tietyissä tilanteissa. Ehdotuksen mukaan uusiutuvan energian hankkeilla ei katsottaisi olevan vaihtoehtoja, jos tavoitteita ei voida saavuttaa tyydyttävillä vaihtoehtoisilla ratkaisuilla, jotka koskevat saman uusiutuvan energian kapasiteetin kehittämistä saman energiateknologian avulla saman tai vastaavan aikataulun puitteissa ilman merkittävästi korkeampia kustannuksia. Lisäksi jäsenvaltiot voisivat sallia uusiutuvien energiahankkeiden osalta Natura -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisen samanaikaisesti hankkeen toteutuksen kanssa.

Lupamenettely erillisille energiavarastoille pois lukien vetyvarastot (uusi 16h artikla)

Toimivaltaisen viranomaisen olisi tunnustettava erillistä energiavarastoa koskevan hakemuksen täydellisyys tai pyydyttävä täydennystä 30 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut lupahakemuksen. Hakemuksen täydellisuuden toteaminen käynnistäisi lupamenettelyn. Ehdotuksen mukaan lupamenettely erilliselle energiavarastolle pois lukien vetyvarastot, kattaisi

kaikki relevantit hallinnolliset luvat rakentamiseen, uudelleenkäyttöön ja käyttöön, ja tarvittaessa ympäristöarvioinnit ja -luvat.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät voisi edellyttää mitään hallinnollisia lupia, mukaan lukien ympäristölupia, lukuun ottamatta verkkoon liittämistä koskevia lupia, sellaisten erillisten energiavarastojen (pois lukien vetyvarastot) asentamiseksi, joiden kokonaisteho on enintään 100 kW. Näiden varastointijärjestelmien asentaminen ei myöskään edellyttäisi erillistä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Jäsenvaltioiden tulisi kuitenkin rajata soveltamisen ulkopuolelle Natura 2000 -alueet, muut kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvat alueet sekä kulttuuri- tai historiallista perintöä suojelevat alueet.

Lisäksi artiklassa säädettäisiin kokonaisteholtaan yli 100 kW erillisten energiavarastojen (pois lukien vetyvarastot) lupamenettelyille kuuden kuukauden määräaika ja pumppuvoimalaitosten lupamenettelyille kahden vuoden määräaika. Aikarajat kattaisivat tarvittaessa myös ympäristöarvioinnit.

Lupamenettely latausasemille (uusi 16i artikla)

Ehdotus sisältää määräaikoja latausasemien lupamenettelylle. Toimivaltaisen viranomaisen olisi tunnustettava latausasemaa koskevan hakemuksen täydellisyys tai pyydettyä täydennystä 30 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut lupahakemuksen. Hakemuksen täydellisyyden toteaminen käynnistäisi lupamenettelyn. Ehdotuksen mukaan latausaseman lupamenettely kattaisi kaikki relevantit hallinnolliset luvat rakentamiseen, uudelleenkäyttöön ja käyttöön, ja tarvittaessa ympäristöarvioinnit ja -luvat.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät voisi edellyttää mitään hallinnollisia lupia, mukaan lukien ympäristölupia, sellaisten latausasemien asentamiseksi, joiden kokonaisteho on enintään 100 kW. Näiden asentaminen ei myöskään edellyttäisi erillistä ympäristövaikutusten arviointia. Jäsenvaltioiden tulisi kuitenkin rajata soveltamisen ulkopuolelle Natura 2000 -alueet, muut kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvat alueet sekä kulttuuri- tai historiallista perintöä suojelevat alueet.

Latausasemien lupamenettelyn keston ei tulisi olla yli kuutta kuukautta, kun kyseessä on yli 100 kW tehoiset järjestelmät. Aikaraja kattaisi tarvittaessa myös ympäristöarvioinnit.

Lupamenettely uusiutuvan energian laitosten hybridisaatiolle (uusi 16j artikla)

Hybridisaatiolla tarkoitettaisiin uusiutuvan energian laitoksen muuttamista hybridilaitokseksi. Hybridilaitoksella tarkoitettaisiin sellaista uusiutuvan energian laitosta, joka käyttää useita eri uusiutuvan energian tuotantomuotoja (esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoiman yhdistelmä), tai johon on yhdistetty energiavarasto (esimerkiksi aurinkovoimalan ja akkuvaraston yhdistelmä).

Maan, jolla uusiutuvan energian laitos sijaitsee, tilan (status of the land) muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että laitoksen toiminta voi jatkua ja hybridisaatio toteutua siten, että uusi tuotantomuoto tai energiavarasto olisi mahdollista lisätä alueelle.

Näiden hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi, sen tarpeen määrittäminen tai uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella toteutettavaa toimintaa koskeva seulonta rajattaisiin lisäyksestä aiheutuviin mahdollisiin vaikutuksiin verrattuna alkuperäiseen hankkeeseen.

Verkkoon liittämistä koskeva yksinkertainen ilmoitusmenettely (17 artikla)

Nykyinen 17 artikla korvattaisiin uudella verkkoliityntälupaa koskevia menettelyitä koskevalla artiklalla.

Verkkoliityntälupaa koskevien menettelyiden osalta jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että ne eivät ylitä yhden tai kolmen kuukauden määräaikoja. Eri määräaikoja käytetään erityyppisten aurinkoenergialaitteiden, energiavarastojen, latausasemien ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten uudistamisen tai hybridisoinnin verkkoon liittämisen yhteydessä.

Verkkoliityntälupaa koskevalla menettelyllä tarkoitetaan menettelyä, joka alkaa hankekehittäjän verkkoon liittämistä koskevasta hakemuksesta ja päättyy järjestelmävastaavan päätökseen siitä, voidaanko hanke liittää sähköverkkoon.

Näiden määräaikojen ja muualla uusiutuvan energian direktiivissä määrättyjen aikarajojen puitteissa verkonhaltijan tulee joko hyväksyä pyydetty verkkoliityntä tai vaihtoehtoisesti jos verkkokapasiteetti ei ole riittävä, ehdottaa teknisesti mahdollista joustavaa liityntäsopimusta. Jos hankekehittäjä ei hyväksy joustavaa liityntäsopimusta, verkonhaltijan on ehdotettava vaihtoehtoisia verkkoliityntäpistettä, vaihtoehtoisia alustavaa verkkoon liitynnän ajankohtaa tai, jos tämä ei ole mahdollista, hylättävä liityntää koskeva pyyntö.

Jos jakeluverkonhaltija ei vastaa edellä mainituissa yhden tai kolmen kuukauden määräajassa, verkkoliityntälupa katsotaan myönnettyksi, edellyttäen että aurinkoenergialaitteen, energiavaraston tai latauspisteiden kapasiteetti ei ylitä olemassa olevaa jakeluverkon käytettävissä olevaa liityntäkapasiteettia.

3.2 Sähkömarkkinadirektiiviä koskevat ehdotukset

Komission ehdotuksella muutettaisiin sähkömarkkinadirektiiviä seuraavasti:

Lupamenettely (8 artikla)

Artikla 8 ehdotetaan korvattavaksi uudella. Uusi 8 artikla koskisi nykyisen säädöksen mukaisen uuden sähköntuotantokapasiteetin rakentamisen lupamenettelyn lisäksi myös sähkönsiirto- ja jakelujärjestelmien infrastruktuurin lupamenettelyitä ja mahdollisia rakentamisen ja käytön lupamenettelyitä. Ehdotukseen on pääsääntöisesti sisällytetty nykyisen säädöksen 8 artiklassa säädetyt asiat.

Ehdotuksella varmistettaisiin, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on riittävät tekniset, taloudelliset ja henkilöstöresurssit lupapäätöksen tekemiseksi soveltuissa määräajoissa. Sähköverkon infrastruktuuriin liittyvien lupamenettelyjen määräaikojen osalta ehdotetaan, että kaikki toimivaltaisten viranomaisten asiaankuuluvat menettelyt eivät ylitä kahta vuotta, paitsi jos poikkeukselliset olosuhteet perustellusti edellyttävät pidennystä, jolloin niitä voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella.

Lupamenettelyjen hyväksymiseen ehdotetaan ehdollista hiljaisen menettelyn periaatteen soveltamista, jossa tietyt lupaprosessin vaiheet katsottaisiin hyväksytyiksi, jos kansallinen viranomainen jättää vastaamatta asetetussa määräajassa, lukuun ottamatta ympäristöllisiä päätöksiä ja tapauksia, joissa hallinnollisen hiljaisen hyväksynnän periaate ei ole olemassa kyseisen jäsenvaltion kansallisessa oikeusjärjestelmässä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirto- tai jakelujärjestelmän infrastruktuurin lupaa pidetään olennaisena uusiutuvien energialähteiden integroinnin sekä ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttamisen ja ilmastoneutraaliuden tavoitteen kannalta.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi perustettava tai nimettävä yksi tai useampi yhteyspiste siirto- tai jakelujärjestelmänhaltijoille, joiden on luvanhakijan pyynnöstä ja maksutta annettava ohjeistusta ja helpotettava koko lupamenettelyä aina vastuullisten viranomaisten lopulliseen päätökseen asti.

Kun jäsenvaltiot soveltavat lupajärjestelmää sähköverkon siirto- tai jakeluinfrastruktuurille, niiden olisi varmistettava, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pyytävät puutteellisiin hakemuksiin liittyvät tarvittavat aineistot kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Samassa kolmen kuukauden määräajassa toimivaltainen kansallinen viranomainen ilmoittaa hankekehittäjälle, jos oletukset, joiden perusteella tietyt ympäristöä koskevat arvioinnit on suoritettava eivät koske hanketta. Tämän määräajan jälkeen toimivaltainen viranomainen tai mikään muu asiaankuuluva viranomainen ei saa pyytää lisätietoja, selvityksiä, raportteja tai arviointeja, paitsi jos hankkeeseen tai sen ympäristöön on tapahtunut olennainen muutos, joka tekee alkuperäiset arviointiperusteet sopimattomiksi.

Sähköverkon siirto- tai jakelujärjestelmän infrastruktuurin tai siihen liittyvien laitteiden rakentamiseen tai käyttöön taikka uuden tuotantokapasiteetin rakentamiseen vaadittavien lupien hallinnoimiseksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että käytössä on digitaaliset alustat hakemusten, niihin liittyvien menettelyjen ja vireillä olevien päätösten hallintaan. Alustojen kautta olisi pääsy niihin ympäristötietoihin ja geologisiin tietoihin ja päätöksiin, jotka olisivat saatavilla ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 final 10(3) artiklan mukaisessa keskitetyssä verkkoportaaliassa.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että kunnes unionin tasolla on saavutettu ilmastoneutraalius, tapauskohtaisissa arvioinneissa, joita tehdään lupamenettelyjen yhteydessä, sähkönsiirto- tai jakeluverkkoinfrastruktuurin suunnittelun, rakentamisen ja käytön oletetaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaista sekä palvelevan kansanterveyttä ja -turvallisuutta. Oletusta sovellettaisiin luonto- ja lintudirektiivien tiettyjen poikkeusedellytysten osalta sekä vesipuitedirektiivin 4 artiklan 7 kohdan osalta. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa tämän oletuksen soveltamista tietyille alueille, tiettyihin teknologioihin tai tietyn teknisen ominaispiirteen omaaviin hankkeisiin.

Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että näille hankkeille annetaan etusija myös muiden oikeudellisten etujen punninnassa, lukuun ottamatta kulttuuriperinnön suojelemista, joka voidaan rajata soveltamisalan ulkopuolelle.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi lisäksi huolehdittava, että viranomaiset voivat tietyissä tapauksissa vapauttaa olemassa olevan siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin kunnostamisen, nykyaikaistamisen tai tehostamisen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä sekä luonto- ja lintudirektiivien mukaisista arvioinneista. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle vahvistettuja soveltuvia ympäristönsuojelun lieventämistoimia. Artiklalla poikettaisiin muun muassa jäsenvaltioon tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU (jäljempänä *YVA-direktiivi*) liitteen I 20 kohdasta, joka on jännitteeltään vähintään 220 kV:n ja pituudeltaan yli 15 km:n mittaisten maanpäällisten voimajohtojen rakentaminen. YVA-direktiivin liitteessä I on nimetty hankkeet, joita koskien on aina toteutettava ympäristövaikutusten arviointimenettely. Hankkeet on katsottu sellaisiksi, että niillä todennäköisesti on aina merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Näitä poikkeuksia ei ehdotuksen mukaan kuitenkaan sovellettaisi, jos hankkeella todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia toiseen jäsenvaltioon YVA-direktiivin 7 artiklan mukaisesti. Edelleen jäsenvaltioiden olisi rajoitettava tämän kohdan soveltamista

Natura 2000 -alueilla sekä muilla kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvilla alueilla ja kulttuuri- tai historiallista perintöä suojelevilla alueilla.

Edelleen kyseisiä poikkeuksia voitaisiin myös soveltaa uuden jakeluverkkoinfrastruktuurin tai siihen liittyvien laitteiden rakentamiseen, mikäli hankkeelle on tehty YVA-direktiivin mukainen seulonta, jossa toimivaltainen kansallinen viranomainen on todennut, ettei hankkeella todennäköisesti ole merkittäviä ympäristövaikutuksia. Poikkeuksia ei kuitenkaan sovellettaisi uuden jakeluverkkoinfrastruktuurin tai siihen liittyvien laitteiden rakentamiseen, jos hankkeella todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia toiseen jäsenvaltioon.

Mikäli seulontamenettely osoittaisi, että hankkeella todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia, toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava hankkeen toteuttajalle 45 päivän kuluessa hakemuksesta, että kyseiset arvioinnit on tehtävä.

Vapautusta arviointimenettelyistä ei sovellettaisi Natura 2000 -alueilla eikä muilla kansallisiin suojelujärjestelmiin kuuluvilla alueilla eikä kulttuuri- tai historiallista perintöä suojelevilla alueilla.

Ehdotuksen mukaan sähkön siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin suunnittelun, rakentamisen ja käytön katsotaan edistävän pitkäaikaista typen päästöjen vähenemistä, eikä niiden osalta vaadittaisi typen päästöjen arviointia osana Natura-arviointia. Lisäksi olemassa olevan infrastruktuurin laajentamista, kunnostamista, nykyaikaistamista tai tehostamista koskevien hankkeiden osalta ympäristövaikutusten arviointimenettely ja Natura-arviointi rajoitettaisiin koskemaan muutoksen aiheuttamia vaikutuksia verrattuna alkuperäiseen hankkeeseen.

Vaihtoehtojen tai tyydyttävien ratkaisujen puuttuminen ja korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti (uusi 8 a artikla)

Uudessa artiklassa täsmennettäisiin vaihtoehtojen tyydyttävien ratkaisujen arviointia sekä korvaavien toimenpiteiden soveltamista koskevia vaatimuksia. Ehdotuksen mukaan siirto- tai jakeluverkkoinfrastruktuurihankkeille ja niihin liittyville laitteille ei katsottaisi olevan vaihtoehtoja, mikäli hankkeen tavoitteita ei voitaisi saavuttaa siten, että sama kapasiteetti toteutetaan samalla teknologialla samassa tai samankaltaisessa aikataulussa ja ilman merkittävästi korkeampia kustannuksia. Lisäksi jäsenvaltiot voisivat sallia kyseisten hankkeiden osalta Natura -verkoston yhtenäisyydelle tai luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten korvaamiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisen samanaikaisesti hankkeen toteutuksen kanssa.

Uusi artikla 40a, artiklan 51 poisto, artiklan 59(1) muutos

Artikla 40 a on kokonaan uusi ja koskee verkon kehittämistä ja investointipäätöksiä. Komission ehdotuksen mukaan vähintään joka toinen vuosi kaikkien siirtoverkonhaltijoiden olisi toimitettava sääntelyviranomaiselle kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma, joka perustuu olemassa olevaan ja ennakoituun tarjontaan ja kysyntään sen jälkeen, kun kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä on kuultu. Verkon kehittämissuunnitelman pitää sisältää tehokkaita toimenpiteitä järjestelmän riittävyyden ja toimitusvarmuuden takaamiseksi. Lisäksi säädetään tarkemmin kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman sisällöstä.

Jäsenvaltioiden olisi lisäksi pyrittävä varmistamaan maakaasun, vedyn ja sähkön kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien koordinoitujen suunnitteluvaiheiden. Sääntelyviranomaisen on kuultava kaikkia nykyisiä tai mahdollisia järjestelmän käyttäjiä

kymmenvuotisesta verkon kehittämissuunnitelmasta, julkaistava kuulemismenettelyn tulokset ja seurattava ja arvioitava kehittämissuunnitelman toteuttamista.

Sääntelyviranomaisen olisi hyväksyttävä kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelma tai pyydettyä sen muuttamista sekä tarkasteltava, kattaako suunnitelma kaikki kuulemismenettelyssä tunnistetut investointitarpeet ja onko se yhdenmukainen unionin laajuuden, ei-sitovan kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman kanssa. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten olisi myös tarkasteltava suunnitelman yhdenmukaisuutta kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman kanssa.

Jos riippumaton järjestelmäoperaattori tai riippumaton siirtoverkonhaltija ei ylivoimaisista, sen hallinnan ulkopuolella olevista syistä riippumatta toteuta kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman mukaista investointia, olisi jäsenvaltioiden varmistettava, että sääntelyviranomaisen on ryhdyttävä vähintään yhteen määritellyistä toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että kyseinen investointi toteutetaan.

Artikla 51 joka koskee verkon kehittämistä ja investointipäätösten tekemistä koskevaa toimivaltaa, poistetaan, koska näistä seikoista säädetään jatkossa uudessa 40 a artiklassa.

Sääntelyviranomaisten tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevan 59 artiklan 1 kohtaan esitetään lisättäväksi alakohta kymmenvuotisten verkon kehittämissuunnitelmien hyväksymisestä ja niiden muuttamisen pyytämisestä, joihin viitataan uudessa 40 a artiklassa.

3.3 Kaasumarkkinadirektiiviä koskevat ehdotukset

Komission ehdotuksella muutettaisiin kaasumarkkinadirektiiviä seuraavasti:

Lupamenettely (8 artikla)

Maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten ja vetyjärjestelmäinfrastruktuurin lupamenettelyä koskevaa 8 artiklaa ehdotetaan täydennettäväksi.

Toimivaltaisten viranomaisten tulisi pyytää puutteelliseen lupahakemukseen täydennyksiä kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Tämän aikarajan jälkeen viranomainen saisi pyytää hakemukseen täydennyksiä ainoastaan silloin, kun hankkeessa tai sen ympäristössä on tapahtunut muutoksia.

Toimivaltaisille viranomaisille tulisi varmistaa riittävät tekniset, rahalliset ja henkilöresurssit, jotta lupapäätökset pystytään antamaan direktiivissä säädetyissä aikarajoissa.

Vedyntuotantolaitoksia ja vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskevien hankkeiden lupahakemukset katsottaisiin hyväksytyiksi, jos hakemuksia ei ole käsitelty direktiivissä säädetyssä kahden vuoden aikarajassa. Kahden vuoden määräaikaa voidaan jatkaa enintään yhdellä vuodella, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden perusteella asianmukaisesti perusteltua. Tämä hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä päätöksiä eikä tilannetta, jossa kansallisessa oikeusjärjestelmässä ei ole käytössä hiljaisen hyväksynnän periaatetta.

Lupahakemusten käsittelyyn olisi oltava käytössä digitaaliset alustat. Alustojen kautta olisi pääsy niihin ympäristötietoihin, geologisiin tietoihin ja päätöksiin, jotka olisivat saatavilla ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 final 10(3) artiklan mukaisessa verkkoportaalissa.

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin

Oikeusperusta

Komission ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 194(2) artikla (energian sisämarkkinat, uusiutuvat) ja SEUT 192(1) artikla (ympäristöpolitiikka). Oikeusperustojen mukaan neuvosto ja Euroopan parlamentti käsittelevät ehdotuksen tavallisessa lainsäätämisyksikössä. Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Komissio katsoo, että SEUT 194(2) artiklaa tarvitaan oikeusperustaksi muuttamaan uusiutuvan energian direktiiviä, sähkömarkkinadirektiiviä ja kaasumarkkinadirektiiviä. SEUT 192(1) artiklaa tarvitaan oikeusperustana komission mukaan tiettyjen kohdennettujen mukautusten tekemiseksi tiettyihin unioniin ympäristösäännöksiin.

EU-tuomioistuimien on vakiintuneesti katsonut, että unionin lainsäätäjän olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä aina käyttämään vain yhtä oikeusperustaa. Kahden tai useamman rinnakkaisen oikeusperustan käyttäminen on poikkeuksellinen ratkaisu. Se on EU-tuomioistuimen mukaan mahdollista silloin, kun on kyse toimesta, jolla on useampi samanaikainen tarkoitus tai sillä on useita osatekijöitä, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan esillä olevassa ehdotuksessa on kyse tällaisesta tilanteesta.

Lisäksi useamman oikeusperustan käyttäminen edellyttää aina sitä, että ne ovat keskenään yhteensopivia. SEUT 192 artiklan 1 kohdan ja 194 artiklan 2 kohdan nojalla noudatetaan samaa käsittelymenettelyä ja samaa äänestysääntöä neuvostossa, joten tästä näkökulmasta kyseisten oikeusperustojen yhdistäminen on ongelmaton.

Valtioneuvosto pitää komission ehdottamaa oikeusperustaa asianmukaisena. Valtioneuvosto kuitenkin toteaa, että SEUT 192(1) artiklan nojalla ei voida antaa kaavoitusta koskevia säännöksiä tavallisessa lainsäätämisyksikössä. Joidenkin ehdotettujen artiklojen suhde kaavoitukseen jää ehdotuksessa epäselväksi.

Toissijaisuusperiaate

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 5 artiklan 3 kohdan mukainen toissijaisuusperiaate soveltuu unionin ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan alalla. Ehdotus koskee tällaista alaa (ympäristö ja energia). Ehdotuksen tavoitteena on nopeuttaa lupamenettelyjä koko unionissa uusiutuvan energiantuotannon, siirto- ja jakeluverkkojen, varastojen sekä latausinfrastruktuurin osalta. Komissio katsoo, että kansalliset toimet eivät riitä poistamaan lupamenettelyjen pullonkauloja tai varmistamaan sääntelyn johdonmukaisuutta ja ympäristöarviointien sujuvoittamista, koska kyse on rajat ylittävistä markkinoista, verkkojen kehittämisestä sekä koko EU:n ilmasto- ja energiatavoitteista. Yhteinen EU-kehys nähdään tehokkaampana ja taloudellisemmin tarkoituksenmukaisena kuin erilliset kansalliset ratkaisut, säilyttäen samalla jäsenvaltioille harkintaa lupajärjestelmien yksityiskohtien määrittelyssä ja energiapaletin valinnassa.

Valtioneuvosto pitää ehdotusta toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Suhteellisuusperiaate

Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi (SEU 5(4) artikla). Komission mukaan ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska sillä pyritään vastaamaan Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan aiheutuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen sekä unionin kasvaneeseen tarpeeseen vahvistaa energian toimitusvarmuutta ja kilpailukykyä. Ehdotetut muutokset rajoittuvat uusiutuvan energian tuotannon, sähköverkkojen, vedyn tuotantolaitosten ja vetytalousinfrastruktuurin lupamenettelyjen sujuvoittamiseen, ja ne katsotaan välttämättömiksi uusiutuvan energian käyttöönoton ja verkkojen kehittämisen nopeuttamiseksi ilman, että järjestelmävastaaville, hanketoimijoille tai jäsenvaltioille aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia.

Valtioneuvosto toteaa, että ehdotuksella kavennetaan joltain osin jäsenvaltioiden kansallista harkintavaltaa suhteessa nykyisiin uusiutuvaa energiaa, luonto- ja lintudirektiivejä sekä ympäristöarviointeja koskeviin direktiiveihin. Lisäksi komission ehdotuksessa esitetyt muutokset ovat useilta osin hyvin yksityiskohtaisia ja kohdistuvat sääntelykokonaisuuteen, jota on viime vuosina jo uudistettu useilla eri lainsäädäntötoimilla. Ehdotus sisältää muun muassa lukuisia poikkeussäännöksiä, mikä osaltaan pirstaloi ja monimutkaistaa ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevaa EU-sääntelyä. Tämä kehitys on valtioneuvoston näkemyksen mukaan ongelmallista suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta, koska se voi heikentää sääntelyn selkeyttä ja johdonmukaisuutta ja vaikeuttaa jäsenvaltioiden tehokasta toimeenpanoa.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan ehdotuksen voidaan kuitenkin katsoa pääsääntöisesti täyttävän suhteellisuusperiaatteen vaatimukset. Tiettyjen ehdotusten, kuten yksityiskohtainen vaihtoehtoisten tai tyydyttävien ratkaisujen puuttumisen määrittäminen luonto- ja lintudirektiivien mukaisessa poikkeuslupaharkinnassa ja korvaavien toimenpiteiden toteuttaminen Natura-alueiden suojeluvuoroista poikettaessa, sekä YVA-direktiivin liitteestä I poikkeamisen tarkoituksenmukaisuus ehdotuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta ei ole täysin selvää ja niitä on tarpeen tarkastella vielä jatkokesittelyn kuluessa tarkemmin. Lisäksi tämä koskee ehdotusta myös mahdollisesti kaavoitukseen vaikuttavilta osin.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Komissio ei ole tehnyt ehdotuksista vaikutusten arviointia. Komissio julkaisi ehdotuksen yhteydessä lyhyen työasiakirjan SWD(2025) 2000 final, jossa vaikutuksia on kuvattu hyvin karkealla tasolla. Seuraavassa on esitetty yleisluonteisia arviointeja ehdotuksien vaikutuksista Suomessa siltä osin, kuin vaikutuksia on mahdollista arvioida.

5.1 Lainsäädännölliset vaikutukset

Uusiutuvan energian direktiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Direktiivin muutosehdotukset tulisi panna täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä. Ehdotuksella olisi vaikutuksia esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettuun lakiin (1145/2020, jäljempänä uusiutuvan energian lupamenettelylaki), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin (252/2017, jäljempänä YVA-laki) luonnonsuojelulakiin (9/2023) sekä mahdollisesti sähkömarkkinalakiin.

Voimassa olevan luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian tuotantolaitoksen, asiaankuuluvan verkon ja energiavaraston suunnittelun, rakentamisen ja käytön sekä uusiutuvan energian tuotantolaitoksen ja

energiavaraston verkkoon liittämisen katsotaan olevan hankkeita, jotka ovat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Ehdotus laajentaisi oletuksen koskemaan myös koko siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria ja edellyttäisi säädöksen muuttamista.

YVA-lakiin ja uusiutuvan energian lupamenettelylakiin tulisi mahdollisesti tarpeen tehdä muutoksia ainakin liittyen ehdotettuihin vapautuksiin YVA-menettelystä ja nopean kehittämisen alueisiin liittyvästä seulonnasta. Lisäksi olisi tarpeen laajentaa sen säännöksen soveltamisalaa, jonka perusteella tiettyjen hankkeiden YVA-menettely tulee rajata koskemaan hankkeen muutoksen vaikutuksia alkuperäiseen hankkeeseen verrattuna. Vastaavasta säädetään tiettyjen uusiutuvan energian voimalaitosten hankkeiden osalta uusiutuvan energian lupamenettelylain 17 a §:ssä. Valtioneuvoston käsityksen mukaan muutoshankkeiden vaikutustenarviointi rajataan jo nykyisessä YVA-lain soveltamiskäytännössä koskemaan muutoksen vaikutuksia.

Sähkömarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Sähkömarkkinadirektiivin 8(9) artiklan mukainen poikkeusmahdollisuus YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista vaatisi mahdollisesti muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Kansallisesti hankkeen muutosta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely YVA-lain soveltamiskäytännön perusteella lähtökohtaisesti koskee vain hankkeen muutoksen vaikutuksia. Ehdotus voisi kuitenkin vaatia muutoksia YVA-lainsäädäntöön ja mahdollisesta sähkömarkkinalakiin.

Suomen YVA-lain mukainen yksittäistapauspäätöksenteko perustuu jo nyt siihen, aiheutuuko hankkeesta todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ehdotuksen 8(10) artikla ei alustavan arvion mukaan näin ollen vaatisi muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Myös sähkömarkkinadirektiivin joidenkin muidenkin artiklojen toimeenpano vaatisi mahdollisesti lainsäädännön muuttamista. Todennäköisesti ainakin sähkömarkkinalakia tulisi muuttaa. Tällaisia muutostarpeita on tunnistettu lupamenettelyjen määräaikoihin, ehdotettuun yhteyspisteeseen, yleisen edun ensisijaisuuteen, digitaalisen alustan perustamiseen ja verkon kehittämistä ja investointipäätöksiä koskevaan kymmenvuotiseen verkkosuunnitelmaan liittyen.

Kaasumarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

On tunnistettu vähäisiä lainsäädännön muutostarpeita, jotka kohdistuisivat kaasumarkkinalainsäädäntöön ja liittyvät ainakin lupahankkeiden täydennysaineistoja koskevaan aikarajaan ja digitaalisen alustan perustamiseen.

5.2 Ympäristövaikutukset

Uusiutuvan energian direktiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Ehdotuksen ympäristövaikutuksia on tässä vaiheessa vaikea arvioida kokonaisuutena, sillä muutosehdotukset ovat hyvin pirstaleisia ja kohdistuvat useisiin eri menettelyihin. Arviointia vaikeuttaa myös se, että komission ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta (COM(2025) 984 final) sekä ehdotus tarkastetuksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevaksi (TEN-E) asetukseksi COM(2025) 1006 final etenevät samanaikaisesti, eikä pakettien yhteisvaikutuksista ole kokonaiskuva.

Ehdotuksella on positiivisia ilmastovaikutuksia siltä osin, kun se nopeuttaa uusiutuvan energian tuotantohankkeiden toteutumista. Sähkön tuotanto on Suomessa jo pitkälti päästötöntä, mutta enemmän päästövähennyspotentiaalia on lämmityksessä ja liikenteessä. Ehdotuksen yleiset uusiutuvan energian hankkeita nopeuttavat vaikutukset arvioidaan kohtalaisen vähäisiksi, koska ehdotetut muutokset koskevat vain osaa uusiutuvan energian tuotantohankkeista. Yksittäisen hankkeen kohdalla vaikutus voi olla suurempi.

Ehdotuksen merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuisivat todennäköisimmin luonnon monimuotoisuuteen, sen tuomien luonto- ja lintudirektiivejä koskevien poikkeuslupa- ja arviointimenettelyihin kohdistuvien kevennysten takia.

Luonto- ja lintudirektiivien mukaisten poikkeuslupamenettelyjen osalta voimassa oleva lainsäädäntö katsoo automaattisesti erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi uusiutuvan energian tuotantolaitokseen, sen samalla paikalla sijaitseviin energiavarastoihin sekä laitoksen sähkö-, kaasu-, lämmitys- tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittaviin rakenteisiin. Ehdotus laajentaisi oletuksen koskemaan myös koko siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria, mikä merkitsee huomattavaa laajennusta nykyiseen soveltamisalaan.

Lisäksi ehdotuksessa määritellään se, mitä poikkeuslupaharkinnassa on katsottava *tyydyttävänä vaihtoehtoisena ratkaisuna*. Ehdotuksen mukaan vaihtoehto ei olisi tyydyttävä, jos sillä ei voida saavuttaa saman uusiutuvan energian kapasiteetin kehittämistä saman energiateknologian avulla saman tai vastaavan aikataulun puitteissa ilman merkittävästi korkeampia kustannuksia ja siirto- tai jakeluverkkoinfrastruktuurihankkeiden osalta ei katsottaisi olevan vaihtoehtoja, mikäli hankkeen tavoitteita ei voitaisi saavuttaa siten, että sama kapasiteetti toteutetaan samalla teknologialla samassa tai samankaltaisessa aikataulussa ja ilman merkittävästi korkeampia kustannuksia. Nämä määritelmät voivat sulkea pois ekologisesti parempia mutta hitaampia tai kalliimpia vaihtoehtoja.

Ehdotus keventäisi myös tarvetta ympäristövaikutusten arviointimenettelylle sekä Natura-arviointia. Ehdotuksen mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja luontodirektiivin mukaista Natura-arviointia kevennettäisiin olemassa olevan siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuurin kunnostamisen, nykyaikaistamisen tai tehostamisen ympäristövaikutusten osalta. Näiden osalta viranomaisen tulisi voida vapauttaa hankkeet kyseisistä arvioinneista, mikäli toimenpiteet eivät edellytä lisätilan käyttöä ja että ne noudattavat alkuperäiselle laitokselle vahvistettuja soveltuvia ympäristönsuojelun lieventämistoimia.

Arviointeja kevennettäisiin myös siltä osin, ettei typen päästöjen osalta arviointia tarvittaisi osana Natura-arviointia siirto- ja jakeluverkon suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöön liittyvissä hankkeissa. Olemassa olevan infrastruktuurin laajentamista, kunnostamista, nykyaikaistamista tai tehostamista koskevien hankkeiden osalta ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi rajoitettaisiin koskemaan muutoksen aiheuttamia vaikutuksia verrattuna alkuperäiseen hankkeeseen. Lisäksi tietyt pienet hankkeet kuten aurinkoenergialaitteiden ja samalla paikalla sijaitsevien energian varastointijärjestelmien asentaminen, joiden kokonaisteho on enintään 100 kW tulisi vapauttaa kaikista lupaprosesseista.

Vaikka kevennyksiä ei sovellettaisi ehdotuksen mukaan Natura-alueilla tai muilla kansallisiin järjestelmiin kuuluvilla suojelluilla alueilla sijaitseviin hankkeisiin, voi hankkeilla, jotka sijaitsevat niiden ulkopuolella olla haitallisia vaikutuksia alueiden suojeluarvoihin, jotka muutosten myötä jäisivät arvioimatta.

Kokonaisuutena ehdotuksen pitkän aikavälin ympäristövaikutukset jäävät epävarmoiksi, ja niiden arviointia vaikeuttavat sekä sääntelyn laaja-alainen pirstaleisuus että yksittäisten hankkeiden yhteisvaikutusten puutteellinen ennakoitavuus.

Sähkömarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

YVA-direktiivin liitteen I soveltamisalaa koskeva poikkeuksella voisi olla ympäristövaikutuksia. Liitteen I hankkeet on katsottu EU-tasolla sellaisiksi, että niistä lähtökohtaisesti aina aiheutuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Poikkeuksen myötä jäisivät kyseiset vaikutukset arvioimatta ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä.

Ehdotettu päätöksentekoon liittyvä digitaalinen alusta, joka tarjoaa pääsyn asiaankuuluviin ympäristöä ja geologiaa koskeviin tietoihin sekä päätöksiin helpottaa ympäristövaikutusten arviointia.

Kaasumarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Ehdotettu päätöksentekoon liittyvä digitaalinen alusta, joka tarjoaa pääsyn asiaankuuluviin ympäristöä ja geologiaa koskeviin tietoihin sekä päätöksiin helpottaa ympäristövaikutusten arviointia.

5.3 Taloudelliset vaikutukset

Uusiutuvan energian direktiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Komission ehdotus lupamenettelyiden digitaalisesta portaalista vaatisi kansallisesti käytössä olevan digitaalisen Luvat ja valvonta -palvelun kehittämistä sekä uusien tietoyhteyksien perustamista ympäristöarviointeja koskevan komission asetusehdotuksen COM(2025) 984 final 10(3) artiklan mukaiseen verkkoportaaliin. Vaikka Luvat ja valvonta -palvelu täyttää toiminnallisuuksiltaan jo nykyisin pääosin ehdotuksen vaatimukset, on portaalin kehittämiseen varattava riittävät resurssit. Yritykset olisivat ehdotuksen mukaisesti velvoitettuja hakemaan uusiutuvan energian hankkeiden luvat aina digitaalisen portaalin kautta, minkä myötä Luvat ja valvonta -palvelun käyttö kasvaisi huomattavasti nykyisestä. Kuntien tulisi kattavasti liittyä palvelun käyttäjiksi, jotta direktiivin soveltamisalan hankkeita koskevat tiedot saataisiin kattavasti portaaliin. Kuntien osalta liittymistä vaikeuttaa se, että kaikilla kunnilla ei ole kaikkiin lupamenettelyihin käytössä sähköistä käsittelyjärjestelmää. Muutoksista aiheutuisi kustannuksia julkiselle taloudelle arviolta useita miljoonia euroja.

Sähkömarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle riittävien teknisten, taloudellisten ja henkilöstöresurssien varmistaminen lupapäätöksen tekemiseksi soveltuviin määrääjoissa voi aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen. Esimerkiksi sähköverkon infrastruktuuriin liittyvien lupamenettelyjen uudet määräajat tulevat todennäköisesti asettamaan paineita henkilöstön lisäämiselle.

Siirto- tai jakeluverkonhaltijoille esitetty yhteyspiste ja sen tehtävät voivat tarkoittaa lisäkustannuksia nykyisten yhteyspisteiden kustannuksiin.

Esitetyn digitaalisen alustan osalta on odotettavissa lisäkustannuksia, kun eri tietoja pitää yhdistellä ja järjestelmiä kehittää ja jatkossa myös ylläpitää.

Kaasumarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle riittävien teknisten, taloudellisten ja henkilöstöresurssien varmistaminen lupapäätöksen tekemiseksi soveltuvissa määrärajoissa voi aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen.

Esitetyn digitaalisen alustan osalta on odotettavissa lisäkustannuksia, kun eri tietoja pitää yhdistellä ja järjestelmiä kehittää ja jatkossa myös ylläpitää.

Ehdotuksesta kokonaisuutena aiheutuvista mahdollisista lisämäärärahoista päätetään osana valtion talousarvioesitystä/julkisen talouden suunnitelmaa kehysten puitteissa. Talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut, että uusien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista.

5.4 Yritysvaikutukset

Ehdotus vaikuttaa uusiutuvan energian tuotantohankkeita sekä energiavarasto- ja latausasemahankkeita kehittäviin ja niiden parissa työskenteleviin yrityksiin. Ehdotuksen tavoitteiden toteutuessa hankekehitys sujuvoituisi ja nopeutuisi, kun esimerkiksi tarvittavien lupien määrä joissain tapauksissa vähenee ja ympäristöön liittyviä selvityksiä ei joissain tapauksissa tarvitse enää tehdä. Koska toisaalta yksityiskohtaisen ja eri uusiutuvan energian teknologioille yhä eriytyneemmän sääntelyn toimeenpano viranomaisissa voi osaltaan väliaikaisesti myös hidastaa prosesseja, nopeuttavan vaikutuksen painoarvoa on vaikea tässä vaiheessa arvioida. Ainakin osan ehdotuksen maksimimääräajoista lupaprosesseille voi arvioida täyttyvän jo nyt.

Jos riippumattoman välittäjän kustannukset osoitettaisiin yritysten maksettavaksi, mikä on ehdotuksen mukaan vaihtoehtona sille, että valtio maksaisi kulut, uusiutuvan energian yrityksille tulisi tästä kustannuksia.

Erityyppisten aurinkoenergialaitteistojen, energiavarastojen, latauspisteiden ja uusiutuvan energian tuotantolaitosten uudistamisen tai hybridisoinnin verkkoon liittämisen yhteydessä sovellettava joustava liityntäsopimus, vaihtoehtoinen verkkoliitännäspiste tai vaihtoehtoinen alustava verkkoliitännän ajankohta lisää hankekehittäjä mahdollisuuksia toteuttaa suunnittelemaansa hankkeita.

Ehdotuksella on vaikutusta myös sähkön siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria kehittäviin, rakennuttaviin ja operoiviin yrityksiin sekä maakaasuverkkoa rakennuttaviin yrityksiin. Ehdotuksen tavoitteiden toteutuessa luvitusprosessi sujuvoituisi ja todennäköisesti joiltain osin nopeutuisi. Toisaalta ehdotuksella myös lisätään sähköverkon suunnitteluun liittyviä velvoitteita jonkin verran.

5.5 Hallinnolliset vaikutukset

Uusiutuvan energian direktiiviä koskevien ehdotukset vaikutukset:

Komission ehdotus lupamenettelyiden digitaalisesta portaalista edellyttäisi kuntien kattavaa liittymistä Luvat ja valvonta -palvelun käyttäjiksi.

Ehdotuksen voidaan arvioida jossain määrin lisäävän lupamenettelyihin liittyvää hallinnollista taakkaa ja viranomaistyötä, mikä johtuu muun muassa sääntelyn fragmentoitumisesta ja monimutkaistumisesta.

Ehdotuksella saattaa olla hallinnollista taakkaa lisäävää vaikutusta tuomioistuimiin, mikäli soveltamisalan laajennuksen myötä kiireellistä käsittelyä edellyttävien hankkeiden määrä laajenisi.

Ehdotuksessa asetetaan määräaikoja latausasemien, tiettyjen energiavarastojen ja pumppuvoimaloiden lupamenettelyille. Ehdotuksesta ei käy selväksi, miten ympäristövaikutusten arviointimenettely suhteutuu lupamenettelylle asetettuihin määräaikoihin. Mikäli mahdollinen arviointimenettely olisi luettava määräaikaan mukaan, lyhentäisi tämä vastaavasti lupamenettelylle jäävää aikaa, sillä Suomessa arviointimenettely toteutetaan ennen lupamenettelyä. Arviointiselostuksesta kuulemiseen ja perustellun päätelmän antamiseen kuluu yhteensä enimmillään neljä kuukautta. Lyhyet määräajat voisivat lisätä esimerkiksi viranomaisen resurssitarvetta.

Sähkömarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Sääntelyviranomaiselle toimitettavan kymmenvuotisen verkon kehittämissuunnitelman käsittely direktiivin mukaisesti aiheuttaa hallinnollisia vaikutuksia sääntelyviranomaiselle. Samoin digitaalisen alustan kehittäminen ja ylläpitäminen lisää hallinnollista vaikutusta.

Kaasumarkkinadirektiiviä koskevien ehdotusten vaikutukset:

Digitaalisen alustan kehittäminen ja ylläpitäminen lisää hallinnollista vaikutusta.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Ehdotus on merkityksellinen ainakin perustuslain 6 § (yhdenvertaisuus), 20 § (vastuu ympäristöstä), 21 § (oikeusturva) ja 121 § (kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto) kannalta.

Yhdenvertaisuus

Ehdotus asettaisi uusituvan energian hankkeiden, siirto- ja jakeluverkkoinfrastruktuuria, erillisiä sähkövarastoja sekä latausinfrastruktuuria koskevien hankkeiden sekä maakaasun käsittelylaitosten, vedyntuotantolaitosten ja vetyjärjestelmäinfrastruktuuria koskevien hankkeiden osalta toiminnanharjoittajat edullisempaan asemaan muihin toiminnanharjoittajiin verrattuna. Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn (PeVL 37/2010 vp). Valiokunta on myös todennut, etteivät erottelut saa olla mielivaltaisia eivätkä erot saa muodostua kohtuuttomiksi (PeVL 37/2010 vp). Tarkemmin yhdenvertaisuusperiaatetta suhteessa strategisten hankkeiden erityissääntelyyn on tarkasteltu esimerkiksi U-kirjelmässä U 7/2023 vp.

Perustuslakivaliokunta on perustuslain yhdenvertaisuussäännökseen (6 §) liittyen katsonut, että velvollisuus sähköiseen asiointiin on hyväksyttävä tilanteessa, jossa velvollisuus ei koskisi välittömästi yksityisiä henkilöitä, vaan velvollisuuden kohteena olisi ensisijaisesti oikeushenkilöt (PeVL 32/2018 vp). Uusiutuvan energian hankkeita kehittävät myös yksityishenkilöt, esimerkkinä aurinkoenergiahankkeet, vaikkakin valtaosa hankkeista on yritysveitoisia. Siten ehdotukseen sisältyvä digiasioinnin pakko myös yksityishenkilöille on perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen kannalta olennainen.

Lisäksi ehdotus vaikuttaisi monimutkaistavan ympäristölupaprosessien ja -arviointien sääntelykenttää huomattavasti. Tämä heikentäisi lainsäädännön selkeyttä, millä voi olla vaikutuksia toiminnanharjoittajien ja ympäristöarviointeihin osallistuvien yhdenvertaisuuteen.

Vastuu ympäristöstä ja oikeusturva

Ehdotuksen mukainen ”hiljainen hyväksyntä” vaikuttaisi olevan ongelmallinen perustuslain 21 §:n osalta muun muassa muutoksenhakukeinojen käyttämisen näkökulmasta (U 38/2025 vp; U 7/2023 vp; U 2/2023 vp). Tarkemmin hiljaisen hyväksynnän suhdetta perustuslain 21 §:ään on käsitelty esimerkiksi U-kirjelmässä 2/2023 vp. Kyseisen U-kirjelmän antamisen jälkeen hiljaisesta hyväksymisestä on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1309 toimenpiteistä gigabititason sähköisten viestintäverkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi, asetuksen (EU) 2015/2120 muuttamisesta ja direktiivin 2014/61/EU kumoamisesta sekä kansallisesti hyvin rajatuissa tapauksissa uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 17 b §:ssä. Hiljainen hyväksyntä voisi myös olla alustavan arvion mukaan ongelmallinen tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (nk. Århusin sopimuksen, SopS 122/2004) kannalta.

Ehdotukseen sisältyvät lintu- ja luontodirektiivien poikkeuslupamenettelyiden keventämistä koskevat esitykset vähentäisivät kyseisten direktiivien säännösten tehokkuutta, joiden seurauksena toteutuu ympäristöperusoikeudenkin sisältämä kaikkien vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta.

Mahdolliset kavennukset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamiseen, erityisesti niiden hankkeiden osalta, jotka on YVA-direktiivin liitteen I perusteella katsottu sellaisiksi, että ne todennäköisesti aina aiheuttavat merkittäviä ympäristövaikutuksia, vaikuttaisi negatiivisesti perustuslain 20 §:n mukaiseen mahdollisuuteen vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto

Ehdotetun uusiutuvan energian direktiivin 16 c artiklan säännöksen, jonka mukaan muutokset maan tilassa (status of the land), jolla uusiutuvan energian tuotantolaitos sijaitsee, eivät estä laitoksen päivittämistä, suhde kaavoitukseen on epäselvä. Tämän vuoksi on vaikeaa arvioida artiklan vaikutuksia kunnalliseen itsehallintoon, jonka olennainen osa kaavoitus on.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), (jäljempänä itsehallintolaki) 18 ja 27 §:ssä. Itsehallintolain 18 §:n 1 momentin 10 ja 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua ja elinkeinotoimintaa.

Näin ollen ehdotuksen katsotaan kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan maakunta lähtökohtaisesti vastaa Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin asia kuuluu sen toimivaltaan.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Asetusehdotus on esitelty 10.12.2025. Ehdotuksen käsittely on alkanut työryhmässä tammikuussa 2026.

Euroopan parlamentin käsittelyaikataulusta ei vielä ole tietoa. Muut jäsenvaltiot ovat ehdotuksen alustavissa kommentteissaan nostaneet esille kriittisiä näkökantoja muun muassa digiasioinnin vaatimuksesta, pakollisesta riippumattomasta välittäjästä sekä hiljaisen hyväksynnän vaatimuksesta. Kuitenkin muut jäsenvaltiot ovat pitkälti kannattaneet ehdotuksen tavoitteita ja useat jäsenvaltiot myös näkevät erityissääntelyn uusiutuvan energian sujuvoittamiseksi perusteltuna siitä huolimatta, että sääntely fragmentoituu.

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston U-kirjelmä on valmisteltu ympäristöministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Luonnos U-kirjelmäksi on ollut ympäristöjaoston (EU23) ja energia- ja Euratom-jaoston (EU22) kirjallisessa menettelyssä 5.–6.2.2026.

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 11.–13.2.2026.

10 Valtioneuvoston kanta

Uusiutuvan energian direktiivi

Valtioneuvosto voi pääosin tukea ehdotettuja muutoksia. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että tietyiltä osin ehdotettuja muutoksia olisi vielä tarpeen harkita uudelleen tai täsmentää ehdotuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto pitää yleisesti valitettavana, että ehdotuksesta puuttuu vaikutusten arviointi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että uusiutuvan energian direktiivin muutokset rajautuisivat verkkopaketissa ehdotettuihin muutoksiin.

Valtioneuvosto korostaa tarvetta huomioida kansalliset erityispiirteet asianmukaisella tavalla jättämällä jäsenvaltioille riittävästi liikkumavaraa lupamenettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp). Sääntelyssä tulisi varmistaa ympäristön- ja luonnonsuojelun korkea taso ja johdonmukaisuus unionin muihin ympäristötoimiin ja ympäristötavoitteisiin sekä yleisön osallistumiseen nähden (U 6/2023 vp, U 7/2023 vp).

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, että ehdotuksen tavoitteisiin tulisi pyrkiä ensisijaisesti lisäämättä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia jäsenmaissa.

Valtioneuvosto näkee tarpeellisena selkeyttää luonto- ja lintudirektiivin vaatimusten huomioimista uusiutuvan energian direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa hankkeissa. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tavoitteen mukaiset muutokset olisi parempi tehdä lintu- ja luontodirektiiveihin osana toimia, joihin direktiivien stressitestin pohjalta mahdollisesti ryhdytään. Komissio on ilmoittanut lintu- ja luontodirektiivin stressitesteistä muun muassa tiedonannossaan COM(2025) 980 final.

Ympäristöllisiä menettelyitä koskevaa EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi huolehtia EU-oikeudellisen järjestelmän toimivuudesta siten, että eri direktiivien välille ei synny niiden soveltamista ja toiminnanharjoittajan oikeusturvaa heikentäviä ristiriitatilanteita (U 59/2021 vp).

Valtioneuvosto pitää ongelmallisena, että ehdotus, erityisesti tarkasteltuna yhdessä samaan aikaan etenevien komission ympäristösääntelyä koskevien sujuvoittamishdotusten kanssa (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöarviointien nopeuttamisesta (COM(2025) 984 final) sekä ehdotus tarkastetuksi Euroopan laajuisia energiaverkkoja koskevaksi (TEN-E) asetukseksi COM(2025) 1006 final) vaikuttaisi johtavan ympäristö- ja lupamenettelyjä koskevan EU-sääntelyn monimutkaistumiseen. Lupamenettelyjä koskevissa muutoksissa tulisi pyrkiä yhtenäiseen ja johdonmukaiseen sääntelykokonaisuuteen. Tähän tulee kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa ja rajata poikkeussäännökset vain tavoitteiden kannalta välttämättömiin.

Jäsenvaltioiden toiminnan yhdenmukaistaminen ja ehdotuksen mukaiset muutokset viranomaisten toimintaan sekä lupamenettelyiden digitaalisen portaalin ja tietojärjestelmien kehittäminen aiheuttaisivat kustannuksia. Jäsenvaltioille tulisi varata riittävä aika portaalin toteuttamiselle. Digiasioinnin pakko ei saisi muodostua perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen vastaiseksi.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti uusiutuvan energian hankkeiden hyötyjen jakamista lähiseudun asukkaille ja yhteisöille koskevaan ehdotukseen. Valtioneuvosto katsoo, että kyseisen ehdotuksen toimeenpanon ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. Toissijaisena vaihtoehtona tulisi pyrkiä nostamaan hyödynjakovelvoitetta koskevaa 10 megawatin kapasiteettirajaa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotukseen sisältyvän riippumattoman välittäjän nimeämisen ei tulisi olla pakollista jäsenvaltioille. Suomessa uusiutuvan energian hankkeiden sosiaalisen hyväksyttävyyden varmistamiseen on jo useita keinoja, kuten kiinteistöveroitus ja useat kuulemisvelvoitteet. Siten välittäjällä ei nähdä kansallisesti sellaista tarvetta, jonka vuoksi välittäjän tulisi olla pakollinen.

Valtioneuvosto huomauttaa, että hiljaiseen hyväksyntään tulee kiinnittää huomiota perustuslain näkökulmasta. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti hiljainen hyväksyntä olisi pyrittävä poistamaan ehdotuksesta tai tavoiteltava muotoa, jossa jäsenvaltiot voivat itse päättää sen käyttöönotosta. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että hiljainen hyväksyntä ei koskisi ympäristöllisiä lupia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että direktiiviehdotuksessa esitetyt lupamenettelyjen sujuvoittamiseen liittyvät säännökset eivät rajoittaisi kuntien toimivaltaa päättää alueidenkäytöstä alueellaan. Ehdotuksen vaikutuksia kansalliseen alueidenkäytön suunnitteluun tulee yhä pyrkiä selkeyttämään.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen pienten enintään 800 watin aurinkosähköjärjestelmien asentamiseen liittyvien esteiden poistamisesta. Kyseisiin järjestelmien asentamiseen liittyy sähköturvallisuuteen ja rakennusten julkisivuihin liittyviä näkökohtia, jotka tulee huomioida sääntelyssä. Näin pienet aurinkosähköjärjestelmät eivät ole Suomessa yleisiä ja niiden mahdolliset vaikutukset on tarpeen selvittää.

Valtioneuvosto katsoo, että uusiutuvan energian direktiivin 16c artiklaan ehdotetun tiettyjen tuulivoimalamuutoshankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista koskevan poikkeuksen osalta tulisi pyrkiä varmistamaan, että hankkeiden mahdolliset todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset tulevat huomioonotetuksi. Valtioneuvosto katsoo, ettei voida poissulkea mahdollisuutta, että artiklassa tarkoitetuilla hankkeilla ja siten kyseisellä poikkeuksella olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota, ettei 16h(3) ja 16i(3) artiklojen mukaisten erillisten energiavarasto- ja latausasemahankkeiden osalta voida ennalta varmuudella sulkea pois niiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta. Valtioneuvosto katsoo, että artiklakohdissa esitetyt määräajat lupamenettelylle vaikuttavat lyhyiltä, jos kyseinen hanke vaatii myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, joka tulisi lukea määräaikojen piiriin. Valtioneuvosto pitää tärkeänä pidennyksiä määräaikoihin niissä tilanteissa, joissa hankkeet vaativat ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamista.

Valtioneuvosto katsoo, että sääntelyssä olisi pyrittävä siihen, että jäsenvaltioiden menettelyautonomia varmistetaan YVA-direktiivin 2(2) artiklan mukaisesti.

Sähkömarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto ei kannata poikkeuksia YVA-direktiivin liitteeseen I, sillä kyseessä olevassa liitteessä nimetyt hankkeet on EU-tasolla määritelty sellaisiksi, joilla lähtökohtaisesti aina todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Näin ollen muutosehdotus poikkeaisi YVA-direktiivin systematiikasta. Valtioneuvosto katsoo, että ensisijaisesti ehdotuksesta tulisi poistaa YVA-direktiivin liitteen I soveltamista koskevat muutosehdotukset.

Valtioneuvosto katsoo, että pidennykset ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeviin määräaikoihin ovat kannatettavia. Lähtökohtaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvien määräaikojen osalta pitäisi pyrkiä kansallista YVA-lainsäädäntöä vastaaviin määräaikoihin.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotuksessa huomioidaan YVA-direktiivin 7 artiklan mukaiset velvoitteet ja niiden noudattaminen.

Valtioneuvosto katsoo, että sähkömarkkinadirektiiviin ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat edellä mainittuja YVA-direktiiviin liittyviä ehdotuksia lukuun ottamatta pääsääntöisesti kannatettavia.

Valtioneuvosto kannattaa määräaikojen asettamista sähköverkon infrastruktuuriin liittyville lupamenettelyille, mutta niiden soveltamisessa olisi hyvä olla joustoa. Kolmen kuukauden määräaika lisäaineiston pyytämiseksi puutteellisiin hakemuksiin voi joissain tapauksissa olla melko niukka ja voisi olla myös pidempi.

Valtioneuvosto kannattaa periaatetta, jossa sähköverkkoinfrastruktuuria koskevien lupamenettelyjen yhteydessä tehtävissä tapauskohtaisissa arvioinneissa, kun tasapainotetaan oikeudellisia etuja, siirto- tai jakelujärjestelmän infrastruktuurin suunnittelun, rakentamisen ja käytön oletetaan olevan yleisen edun kannalta ensisijaisia.

Valtioneuvosto katsoo, että siirto- ja jakeluverkonhaltijoille perustettavan, ohjeistusta antavan ja lupamenettelyjä helpottavan yhteyspisteen tulisi ennemmin olla vapaaehtoinen. Luvanhakijoilla on jo nykyisin mahdollisuus saada eri viranomaisilta kattavasti ohjeistusta kaikkiin lupamenettelyn eri vaiheisiin ja siten ei nähdä tarvetta, että yhteyspisteen perustamisen tulisi olla pakollinen.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että siirtoverkonhaltijan kymmenvuotinen verkon kehittämissuunnitelman tulee olla yhdenmukainen integroidun kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman sekä sen päivitysten kanssa. Liittyen komission rooliin energiainfrastruktuurin suunnittelussa valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission

toimivallan lisäämiseen EU-laajuisten energiaverkkojen kehittämisessä. Jäsenvaltioiden vaikutusmahdollisuudet ja prosessien läpinäkyvyys tulisi varmistaa.

Kaasumarkkinadirektiivi

Valtioneuvosto katsoo, että kaasumarkkinadirektiiviin ehdotetut muutokset ja lisäykset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.

Valtioneuvosto kannattaa määräajan asettamista lupamenettelyyn tilanteessa, jossa toimivaltaiset kansalliset viranomaiset pyytävät hankkeen toteuttajalta tarvittavat puuttuvat aineistot. Nyt ehdotettu kolmen kuukauden määräaika voi joissain tapauksissa olla niukka ja myös pidempi määräaika voisi olla mahdollinen.